

Etika v Bibli – HOMOSEXUALITA A ROZVOD (poznámky z přednášky Petra Vadúry)

Na úvod je si třeba uvědomit, co vlastně čteme, když čteme biblický text. Pisatelé psali to, co je reálné. Jde o kanonický text, uzavřený. Je inspirovaný Bohem. Text nemá za cíl informovat, jak to bylo, ale má nás formovat. Je třeba se dívat na to, kdy text vznikl, na dobové pozadí daného textu. Většina biblických textů má jakési vodítko pro situaci, do které je text psán. Je třeba při studiu textu odhalit nejprve to, co platilo pro tehdejší čtenáře a co z toho, je obecně platné (princip) i pro nás v době 21. století. Biblický text v sobě nutně nese odraz dobových poměrů na starověkém východě a v antickém světě. Dobovou situaci odráží mnohem více, než bychom čekali. V tomto duchu je třeba k ní přistupovat i při rozebírání etických otázek.

Západní civilizace dnes (a ve druhé části 20. století) objevuje hloubku lidství, to, co je člověk, to, že lidský život má váhu. Jde o prohlubování vědomí toho, co je to lidskost. Např. právní rovnost (dnes je dále postavení muže a ženy mnohem lepší, než v době, kdy byla psána Bible). Svět se dnes dostal do vnímání lidství dále. Biblické texty byly tvořeny v době, kdy postavení ženy a dětí bylo diametrálně odlišné od toho, co známe dnes my v Evropě.

Jako příklad rozdílného postavení žen a mužů dnes uvedme například text z 1. listu Timoteova 2,11-15: „učit ženě nedovolují, nemá mít moc nad mužem“. Proč by neměly ženy učit? Je to vysvětlení i teologicky – „může za to (uvedení hříchu v ráji) žena“. Jen proto, že vzala ovoce. No tak co ženě zbývá? Rodit děti a být matkou. Pisatel Timoteovi měl nějaký důvod – udržení klidu, aby se ženy „nevzbouřily“. Při exegetickém pohledu zjistíme, že to je účelový text. Pisatel listu, apoštol Pavel věděl, že žena a muž si jsou před Bohem rovni, ale vzhledem k tehdejším dobovým poměrům píše ve svých listech to, co píše, aby tehdejší církev příliš nevybočila ze společnosti a za to by mohla být i zničena.

Je třeba se na biblický text podívat se selským rozumem. Příklady ze starověku – dnes již neakceptovatelné:

Lv 20,10 – cizoložník i cizoložnice musí zemřít, nelegitimita potomstva (díky patriarchální a rodové společnosti). Dnes již v Evropě patriarchální společnost dávno nemáme.

Rozdíly v sexualitě žen a mužů. Muž mohl spát s kýmkoli, jen ne s vdanou ženou. Tehdy nerovnost. Pavel do toho vnáší jen to, že nesměl mít prostitutku.

Další biblické texty, které dnes již automaticky nepřejímáme, neboť jsme došli v poznání lidství dále:

Dt 22,22-24 - zasnoubená panna – dnes toto ve společnosti již neplatí

Ex 21,23-24 – oko za oko, život za život. Dnes máme jiné zákony.

Dt 23,20 – svému bratru nebudeš půjčovat na úrok. Dnes by se bez půjčování na úrok zhroutila civilizace

Lv 13-14 – malomocenství (čisté x nečisté) – dnes nevnímáme nemoc jako kultickou nečistotu

Joz 6,21 – popis toho, jak se nakládá s nepřáteli (vyvraždění dobytka, žen, dětí) – tehdy konkurenční svět, dnes bychom takové jednání odsoudili

Desatero v Dt 5 – při pozorném čtení vidíme, že desatero je formulováno jen pro muže (vládce rodu), ani pro otrocky, ani pro děti. Pro muže, který byl svobodný, plnoprávný, majitele pozemků, farmy – který má rodinu, staré rodiče, děti. Velmi úzké vymezení. A z toho dělat zákon evropské kultury? Původně se jednalo o malý, ale zásadní segment společnosti.

Něco chceme číst doslovně a něco ne doslovně. Proč text chceme číst, jak ho chceme číst a k čemu ho chceme číst? Protože chceme mít v ruce nějaký soubor příkazů a zákazů, který stejně přepíšeme? Ve světle výše uvedeného se podívejme na dvě etické otázky – homosexualitu a problematiku rozvodu.

HOMOSEXUALITA

Motto: Jan 16,33: „Toto jsem vám pověděl, abyste ve mně měli pokoj. Ve světě máte soužení. Ale buďte dobré mysli, já jsem přemohl svět.“

Mnoho slavných malířů, hudebníků intelektuálů byli homosexuálové. Homosexuálové byli v minulosti jednou z nejvíce pronásledovaných skupin. Dlouhou dobu smrt, pak vězení. I v sekulární společnosti to trvalo nejdéle. Až v 70. letech 20. století v Americe (film Milk) se začalo prosazovat právo normálně žít. Homosexuální lobby vytvořili křesťané (byli až tak proti, že vyburcovali homosexuály v akci).

Nejlepší je osobní zkušenost s homosexuálem. Je evidentní, že ti, kdo se přímo z homosexuálem neseťkali, ho nejvíce odsuzují.

Kniha k tématu: Co vlastně říká Bible o homosexualitě? Autor: Daniel A. Helminiak

Jak definovat homosexualitu? Homosexuál preferuje osoby stejného pohlaví, důsledkem je vytvoření hlubokého láskyplného vztahu k osobě stejného pohlaví. Je v kategorii estetické, emocionální a erotické. Jde zde o VZTAH. V Bibli se o **tomto člověku nepíše a neřeší se to v ní**.

Když mluvíme o homosexualitě, tak si představujeme homogenitální projevy (jak spí muž s mužem) - JEN POHLAVNÍ STYK – o tomhle Bible píše, ale jen okrajově a je třeba obezřetně sledovat kontext.

Než se podíváme na konkrétní biblické texty o homosexualitě ve smyslu pohlavního styku, připomeňme si hlavní historické přístupy k homosexualitě (tzn., kdy se praktikovala):

a) znásilnění cizinců a nepřátel – zbavení lidství, udělení z muže ženy, i jeho božstvo tím bylo poníženo. Toto se dělá ve vězení – vzniká hierarchie. Vzniká z něho služka nebo otrok. Toto se také děje ve válce (znásilňování). Nejedná se o projev homosexuality, je to věc mocenská.

b) homogenitální praktiky náboženského původu – souvisí s kultem plodnosti v pohanských náboženstvích

c) projev dekadentního hedonismu – lidé už neví, co „roupama“ dělat, např. v císařském Říme. Orgie každého s každým.

d) patronátní vztah mezi muži a jinochy – např. ve Spartě, dospívající muži ve vztahu k dospělému, který mu předával jak zkušenosti, tak emocionálně a fyzicky, žili odděleně od žen. Když jsou citové vazby, bojují urputněji za svého „miláčka“.

Co tedy biblické texty a homosexualita?

Dva příběhy, ve kterých je hrozba sexuálního násilí mužů vůči mužům.

Sodoma (Genesis 19) a Soudců 19 (Gibeónané) – zde jde o ponížení a znemožnění cizinců a nepřátel. V knize Soudců jim dá ženu a nejde o homosexualitu. I Lot chce vydat dcery, protože zákon pohostinnosti je nad ochranou dcer. Tyto texty tedy nesouvisí s homosexualitou.

Příběhy, kde leží muž s mužem (texty číst v souvislosti)

Lv 18 a 19 (sexualita)

Lv 18,6-18 - ochrana před incestem (který byl např. v Egyptě, odkud vyšli Izraelci, běžný)

Lv 18,19-30 – čím je to motivováno, že se nemají tak chovat. Vyčlenit z běžného způsobu života okolních národů.

V Lv 19 – další řada různých nařízení. Obrovský civilizační pokrok, zvláště v ochraně chudých, hendikepovaných, hluboké odhalení důstojnosti člověka. Pak ve stejném textu i absurdní zákazy (šaty z dvojí látky) – nerozumíme tomu, proč to tam je. Je to opět reakce na dobové poměry. Nesmí se míchat látky – pravděpodobně kultický vliv, nebo se prostě vymezit proti okolním národům.

Texty vydané v rámci zákona vytváří určitou výlučnost Izraele, projevující se různými znaky, mj. vnáší požadavky do sexuálního života. Nelze říct, že v rámci zákoníku je něco důležitějšího nebo méně důležité.

My si ale už vybíráme, co brát vážně a co platí a co už neplatí. Kritéria výběru souhlasí s tím, jak chápeme dnes jako lidskost.

Př. šabat (sobota) – nedodrží se a nikomu to nevadí. Jíst vepřové je ohavnost – je to na stejné rovině jako když spí muž s mužem. Argumentujeme pak tímto textem, když chceme vystupovat proti homosexualitě? To je minimálně nepoctivé.

Otázka zní: Je homogenitální vztah hřích a je to hřích i teď? Asi nejčastější biblický text, se kterým se operuje v otázce homosexuality je z listu Římanům 1. kapitoly:

Římanům 1,16-32. Text je o lidech, kteří poznali Boha, ale nevzdali mu čest, klaní se modlám a Bůh je vydal napospas jejich vášním. Není to o homosexualitě. Píše se tu o tom, kam vede bezbožnost – k rozvrácení společnosti (tehdy Římské říše – neměli morálku, neměli zákon lásky, hodnotový systém). Katalogy hříchu najdeme i v 1. Tim 1,6-9 nebo 1. Korintským 6,1-11.

V kontextu homosexuality - Malakoi – prostitut, dnes gigolo (mužský prostitut), arsenokoitai – muž ležící, muž spící, muž pronikající (zvrhlík); jde pravděpodobnosti o zvrhlé věci, nikoliv o láskyplný vztah. Nemluví o homosexualitě jako láskyplném vztahu.

Nový zákon přináší posun. Ve starém zákoně je sexualita prostředek k plození dětí, k přežití rodu. Sexualita v NZ je zasazena do kontextu lásky, vztahu, muže a ženy. 1 Kor. 7,2-5 – muž nemá své tělo pro sebe, ale pro ženu. Víc je dávat, než brát. Toto ve SZ není, činit ženu šťastnou.

Ef 5,21nn – vzájemná poddanost, tak jako Kristus a církev. Je to celkem daleko od každodenního života (obraz církve), v běžném životě jde o tu vzájemnost.

Homosexualita – co když pociťuje náklonnost muže k muži – aby se vyvaroval smilstva, má mít 1 muže? Každopádně je rozdíl mezi láskyplným vztahem a pouhým genitálním aktem. Bible odsuzuje smilstvo.

Jak přistupovat k homosexuálním lidem?

1. bezpodmínečné přijetí – nehodnotit a neodsuzovat, nedávat do kategorie dobré xšpatné, je to člověk, jeho identita není v jeho sexuální orientaci

2. jakým právem přemýšlíme, jak realizuje sexualitu někdo jiný? Do toho nám vůbec nic není

3. nabídnout pastorační pomoc - ten člověk je vystaven mnohem většímu emocionálnímu tlaku, a církev je homofobní prostředí, ale nikdo nemá sílu odejít, protože by ho církev odmítla – umožnit mu pastorační pomoc, potřebuje někoho, komu to může říct, součást křesťanské zvěsti je být druhému bližním

4. poskytnout zázemí - měli bychom k těmto lidem stejně jako ostatním, aby žili naplněný, plnohodnotný život – poskytnout zázemí a pokud se rozhodne pro partnerství, neodrazovat je od toho. Akceptovat člověka, který žije s jedním partnerem.

Největšími nepřáteli homosexuálů jsou lidé s nacistickou orientací a církev. To je smutné, že právě církev takto (mnohdy úplně bez rozmyslu a čtení Písma v kontextu) brojí proti homosexuálům, ale

ostatní „hříšné“ jednání mlčky přehlídí či akceptuje – jen si dobře přečtěte seznam v Římanům 1 – spaní muže s mužem je postavenou na STEJNOU rovinu jako neposlouchání rodičů aj.

Nebráníme jako církve těmto lidem v přístupu k Bohu? Nic není jednoduché, život není jednoduchý. Je homosexualita nemoc? Většina odborníků se přiklání k tomu, že existují vrozené sklony. Ale geneticky se to nenašlo. Ve většině mužů je nějaká „možnost“ homosexuality. Spíše to není získané. Uzdravení nebo potlačení? Nejde dohledat lidi, kteří by skutečně byli uzdraveni? Možná ideologie.

I homosexuálové mají bohatství, kterým mohou být požehnáním pro druhé. A Pán Bůh si je používá, možná víc než nás. Křesťanská ideologie (postavená na verších vytržených z kontextu a naprosté pomnutí dobových souvislostí) zabraňuje lásce. To je hezky vidět ve filmu Modlitba pro Bobbyho.

Více zničí tvrdý fundamentalismus než prostředí o něco liberálnější, ale zato láskyplné. Tam, kde jsou schopni přijmout homosexuály, je to znakem pravého křesťanského společenství.

K uvažování o homosexualitě je možno shlédnout i film „Víkend“.

ROZVOD

Nejprve si musíme připomenout, jak doba zásadně ovlivnila chápání a důsledky rozvodu. Rozvod dnes a před 2000 lety – tehdy muž vyhnal ženu, ztratila oporu, neměla kde bydlet, pokud neměla rodinu. Postupně se z ní stala bezdomovkyně a prostitutka. Je to zničení života ženy. Dnes tomu je zásadně jinak. Žena má stejná práva jako muž a rozvodem rozhodně není vyčleněna ze společnosti.

Text: Matouš 5,31-32 (kontext: Kázání na hoře)

Tento text byl určen především pro Židy věřícího v Krista jako Mesiáše, kteří praktikovali židovství, ale právě teď se s židovstvím rozešli, načež byli vyhnáni ze synagog. Tito lidé řeší otázku – kdo jsme, kam patříme? Jsme Židé, když nás vyhnali? Co pro nás platí a neplatí. Pak tam byli pohani – co s nimi? Patříme k sobě? Markovy texty zpracovává Matouš po svém a vtiskuje jim svůj záměr, ale evangelista Marek tyto záměry nemá. Matouš má blahoslavenství s eschatologickým nábojem. Lukáš podává blahoslavenství v sociálním rozměru (římská říše).

Netušíme, co říkal historický Ježíš. Je to Matoušův Ježíš, není to stenografický záznam. Matouš odpovídá na otázky co s tím židovským dědictvím – otázka zbožnosti a zákonu. Zákon v literním znění není podstatné, ale intence toho přikázání. Hřích není jen to, co dělám, ale i to, co je ve mně. Hlubší intence zákona. Když jsme poptiví, tak z toho získat spravedlnost nejde.

5,31 – tím, že uplatní nárok propustit, uveď ji nebo i jeho do cizoložství. Podstatné není dodržovat literu, ale milosrdenství.

5,43-47 – Být dokonalí jako Bůh v milosrdenství!! V konání dobra nebudeme omezováni našimi city.

I rozluka. Máš právo ji propustit, ale jestli je v tobě milosrdenství, tak to neuděláš, protože ji zničíš.

Mt 19,1-9 – farizeové ho pokoušeli. Jim nešlo o to, zjistit, jak to je s rozvodem – špatné motivy.

Z jakého důvodu je možno propustit manželku? Ježíš odpovídá stvořitelem hymnem. První zpráva o stvoření – postavení muže a ženy je neutrální (Genesis 1). Hned na to cituje druhou zprávu o stvoření (Genesis 2) – Ježíš cituje: Proto opustí muž...takže již nejsou dva, ale jeden.

Muž a žena jsou komplementární. Spojil je Bůh. To stojí nad chápáním patriarchální společnosti. Ježíš vytáhl z toho textu ty, které jsou univerzální. Pokud se člověk rozvede, tak se vlastně „rozpadl“ sám.

Farizeové oponují: A co tzv. rozlukový lístek. Ježíš dodává – pro tvrdost vašeho srdce. Prvek komplementarity je nad tím sociálním.

Ty dva lidi spojil Bůh – obecný princip, který ustanovil Bůh. Nezáleží na konkrétní podobě manželství.

Vy jste řekli ano, on vás spojil. Tento text je o tom spojení.

Dnes řešíme, zda to my můžeme rozpojit, nebo ne? Bůh vzal naše ano vážně. A teď si nes následky. Tam, kde je to peklo, tak se rozved'te. Ale ptali jste se před vstupem do manželství Boha, zda on ho chce spojit?

Ptát se upřímně – chceš nás spojit ty, Bože? Pán Bůh může říct i ne. Nepoužívat Bibli jako klacek proti těm, kteří se rozvedli. Oprostit se od ideologických měřítek.

Hledejme v modlitbě Boží srdce. Pak nám dojde, že i ten tvrdý zákon musí podléhat zákonu lásky. Pokud budeme uplatňovat zákon lásky, pak jednak nebudeme dávat příležitost rozvodu, a pokud už k němu dojde (zvláště, když život byl evidentní peklo), pak je třeba takové lidi přijmout a ukázat jim křesťanskou tvář lásky.
